

Kardiyovasküler tıbbı katkıda bulunan Türkiye kaynaklı 50 başlıca makale

Top 50 articles from Turkey contributing to cardiovascular medicine

Dr. Altan Onat

İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Emekli Öğretim Üyesi

ÖZET

Amaç: Ülkemizden son 40 yılda kardiyovasküler tıbbı en fazla "halis" katkı yapan yayınları belirleyip duyurmak.

Çalışma planı: Web of Science verilerine dayanarak, Türkiye kurumlarından kaynaklanıp 2011 Temmuz ayına kadar en fazla atıf alan 50 yayın belirlendi. Makalelerde uluslararası yazar payının "küçük"ten fazla olmaması şartı arandı.

Bulgular: Otuz sekiz başyazar, herbiri ≥ 37 (%95 GA 37; 124) atıf alan 50 yayın üretti. Burada referansları bildirilen bu yayınlar, kalite itibarıyla dünyadaki yayınların üst %1-%20'sine denk düşüyordu. Makalelerin yarısı 1997-2003 döneminde üretildi. Türkiye'de günümüzde bu düzeyde yılda yalnızca 4-5 yayın gerçekleştirildiği tahmin edildi ki bu, dünya üretiminde ancak binde 1.0'lık bir pay temsil eder. 1995-2005 döneminde kaydedilen ciddi yükseliş eğiliminin daha sonra benzer oranda sürmediği veya sürmeyeceği öngörülebilir. Kardiyoloji 29, kalp-damar cerrahisi 19, çocuk kardiyolojisi iki yayın üretti. Yayınların kökeninde yalnızca 10 tıp fakültesi ve GATA bulunurken, Sağlık Bakanlığı'na bağlı üç hastane ve iki özel hastane de listede yer almıştır.

Sonuç: Kardiyovasküler tıbbı katkımız, Türkiye'nin potansiyeli açısından tatmin etmemektedir. Böylesi potansiyele sahip araştırmalar geliştirmeye odaklanan bir ortam hazırlamak üzere, yetkili organların ciddi bir şekilde harekete geçmesi gerekir.

Toplumların zenginliği, bilgi toplumuna girilmiş çağımızda, bilgi ve teknoloji üretimi ile orantılıdır. "Know-how" ve bunun transferi ile, elde edilen gelir üstel biçimde artmaktadır. Ne yazık ki, bilim ve teknoloji üretiminin ülkemizde gerekli dü-

ABSTRACT

Objectives: To determine and disclose publications from Turkey that have most contributed "genuinely" to cardiovascular medicine in the past 40 years.

Study design: Based on data of Web of Science, 50 publications were identified, originating from Turkey's institutions and having received the greatest number of citations as of July 2011. Papers having more than a minor share by international authors were not considered.

Results: Thirty-eight primary authors generated 50 medical papers, each receiving ≥ 37 citations (95% CI 37; 124). The herein cited articles corresponded in quality to the top one-fifth of global papers. Half of the articles were published in 1997-2003. Currently, the estimated number of such papers produced annually in Turkey is only 4-5, which represents only a global share of 1.0 per mille. The best period registered were the years 1995 to 2005, after which a rise is not anticipated to persist. Cardiology generated 29, cardiovascular surgery 19, and pediatric cardiology two articles. These publications originated from only 10 medical faculties, Gülhane Military Academy, three state and two private hospitals.

Conclusion: Given its potential, the performance of Turkey's contribution to cardiovascular medicine has been unsatisfactory. A much larger concerted effort is required to form a milieu that will focus to enhance research having a potential to contribute to medicine.

zeyde olmaması, halk, siyaset ve medya tarafından bir sorun olarak görülmemektedir. Bilimsel yayın faaliyetine ilişkin göstergeler, öte yandan, ulusal kaynakların gelecekte uygun biçimde tahsis edilmesi konusunda ışık tutar.^[1]

Geliş tarihi: 14.07.2011 Kabul tarihi: 24.10.2011

Yazışma adresi: Dr. Altan Onat, Nispetiye Caddesi, No: 59/24, 34335 Etiler, İstanbul.

Tel: 0212 - 351 62 17 e-posta: alt_onat@yahoo.com.tr

© 2012 Türk Kardiyoloji Derneği

Bilime yapılan katkının en iyi göstergesi olarak, bir grup (kurum veya ülke) tarafından sağlanan toplam atıf sayısından çok, üst düzey sayıda atıf alan çalışmaların sayısının belirleyiciliği kabul görmektedir.^[2] İzlenecek bir parametre olan bilimsel yayın sayısı, tıbbi katkı bakımından çok değişken kalite düzeyini simgeler; atıfların toplam sayısı keza heterojenlik barındırır. Bu bağlamda üzerinde durulacak bir husus, yurtdışı kurumlarla sıklıkla ortaklaşa gerçekleştirilen ve büyük atıf rakamlarına ulaşılabilen yayın ve hele klinik “trial”larda yerli araştırmacının “halis” katkısının pratik açıdan ihmal edilebilir boyutta olabilmesidir. Bu tarz kazanılan atıflar –değeri küçüksenmemekle birlikte– ülkemizin gerçek katkısını yansıtmamakta ve “sürdürülebilir” kapasite temsil etmemektedir.

Bu gerekçelerden hareket ederek, bu çalışma, ülkemiz tıp kurumlarında son 40 yılda gerçekleştirilme sonucu en fazla atıf alan 50 yayını belirleyip Türkiye’nin kardiyovasküler tıbbi katkısının boyutunu, alanlarına dağılımını, zaman dilimini ve seyrini değerlendirmeyi, bilimsel ürün ve bilim insanlarımızı tıp camiamıza tanıtmayı amaçlamaktadır.

YÖNTEM

Science Citation Index atıf verileri Thomson Reuters Web of Science’in Citation Reports bölümünde kurumun adresi aranarak elde edildi. Veriler son 40 yılda yayına girmiş makalelere sağlanan atıfları kapsıyordu ve yayınların büyük çoğunluğu 1990 sonrasına aitti. Daha önceki bir çalışmamda^[3] belirlenmiş olan kardiyovasküler tıp araştırmacılarımız ismen aranıp, atıf sayılarına göre sıralanan çalışmalar arasından ≥ 37 atıflı yayınlar seçildi. Makalelerden hızla atıf kazanma potansiyeline sahip olanları kaçırmamak üzere, 2006-2008 yıllarındaki veriler ayrıca arandı. Kurumların adresi aranırken (örneğin *Ankara Univ or Univ Ankara* gibi) seçenekler de ihmal edilmedi. Yurtdışı kurumlarla ortaklaşa yayında, yabancı kurumdaki yazarın katkısının ilk üç yazar arasına girmeyecek ölçüde küçük olması şartı koşuldu; diğer bir ifadeyle, ilk üç yazarın tümünün yerli kurumlarda çalışmasıyla üretilen yayınlar seçildi.^[4] Birden fazla alanın ortaklaşa yayınında ağırlık ilk yazara ve dergiye göre verildi. Bilim insanlarımızdan, kariyerinde bir üniversiteden diğerine geçen ve iki kurumda da yüksek atıflı yayın yapanlar için, kazanılan atıflar ilgili dönemdeki kuruma kaydedildi.

Eldeki çalışma verileri Web of Science’te 2011 yılı Temmuz ayı ilk yarısı durumuna aittir. Citation Reports’a giren atıf sayıları SCI tarafından tescil edi-

len atıflardan, kusurlu veya eksik yazılmış referansları ve ilgili yıllarda SCI kapsamı dışındaki dergilere yapılan SCI atıflarını dışlamaktadır. Dışlanan bu atıfların, toplam SCI atıflarının %5 ila %10’u kadar olduğu tahmin edilebilir.

BULGULAR

Geçmişte 37 ve üzerinde atıf alan Türkiye kaynaklı 50 yayın 1969 ile 2007 yılları arasında, ortanca olarak 2000 yılı Ağustos’unda (çeyrek dilimler aralığı 1997 ile Ekim 2003) yayımlanmıştır (Şekil 1). Referansları Tablo 1’de yer alan bu yayınların kazandığı atıf sayısına göre makale sırasını gösterir grafik Şekil 2’de verilmektedir. Atıf alma penceresi ortanca olarak 10.5 (çeyrek dilimler aralığı 7.5 ila 14) yıldır. Yayınların biri derleme, ikisi toplantı yazısı, 47’si makale türündendi. Tek, iki ve üç yazarlı sadece birer makale bulunuyordu; geri kalanında dört veya daha çok yazar imza sahibiydi.

Bilim alanlarına göre dağılım

Ele alınan 50 yayın Tablo 2’de kardiyovasküler tıbbın üç alanına göre sınıflandırılmıştır. Erişkin kardiyolojisinin 29, kalp-damar cerrahisinin 19, çocuk kardiyolojisinin iki yayın ürettiği görülmektedir.

Dergiler

Yirmi dört ayrı dergide birer yayın yer alırken, yayınların yarısından az fazlası sekiz dergiye yoğunlaşmıştır. Bunlar *Ann Thor Surg*, *Atherosclerosis*, *Eur Heart J*, *J Thor Cardiovas Surg*, *Eur J Cardiothorac Surg*, *Heart*, *Am J Cardiol* ve *PACE*’dir. Beş yayın *Circulation*, *JACC*, *Eur Heart J* gibi (9 ve üzeri düzeyli) çok yüksek etki faktörü olan dergilerde yayımlanmıştır.

Hacettepe, Cerrahpaşa Tıp Fakülteleri ile Koşuyolu Hastanesi başta

Katkıda bulunan kurumlara bakıldığında, üç kurumumuzun –Hacettepe, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi ile Koşuyolu Kalp Hastanesi– yayınların 27’sini, yani çoğunluğunu ürettiği görülmektedir (Tablo 3). Cerrahpaşa’nın katkısında aslan payı, Türk Kardiyoloji Derneği’nin desteklediği TEKHARF Çalışması’na aitti. Ayrıca, sekiz tıp fakültesi, GATA ve dört hastane, birer ila üçer yayınlı bu katkı çerçevesinde yer almaktadır.

TARTIŞMA

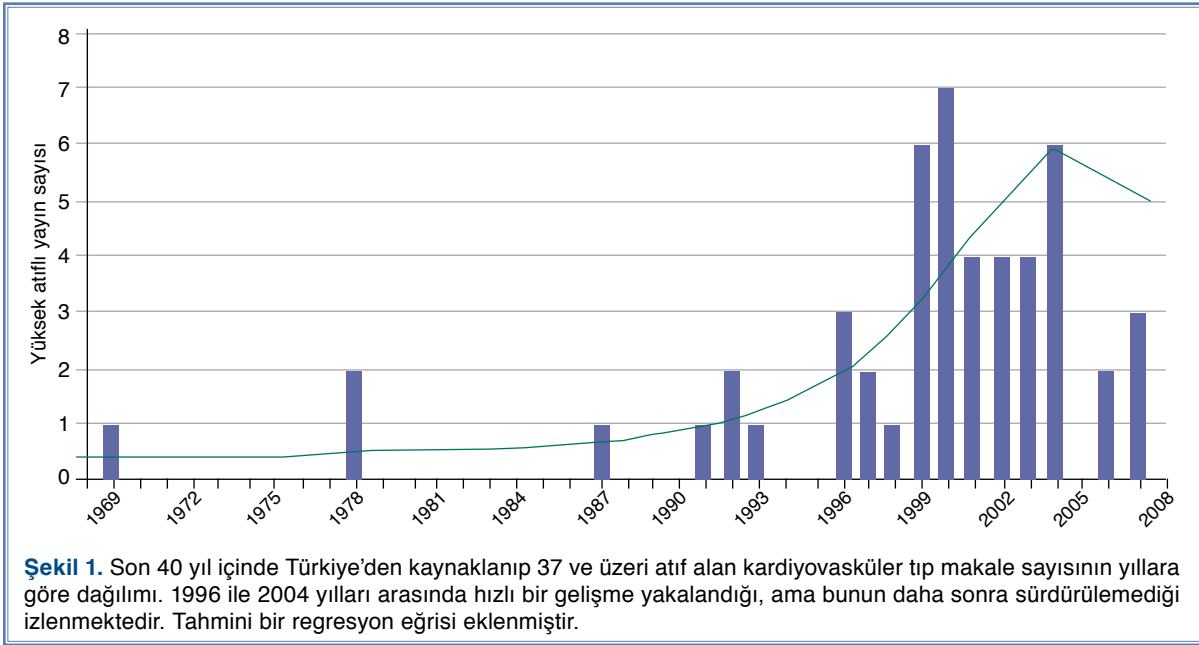
Birikimli olarak 37 ve üzeri atıf almayı başarmış Türkiye kaynaklı 50 makale, dört istisna ile, 1990 sonrası döneme aittir. Bu makaleler, Science Citation

Tablo 1. Kardiyovasküler tıbbı Türkiye'den en fazla "halis" katkı yapmış 50 makale: Alan, kurum ve kaynak bilgileri

Atıf	Araştırmacı	Bilim dalı	Kurum	Alan	Dergi	Yıl ve referans
1 238*	Abacı A, Oğuzhan A, Kahraman S ve ark.	Kardiyoloji	Erciyes	Koroner kolateral	Circulation	1999;99:2239-42
2 171*	Onat A, Ceyhan K, Başar Ö ve ark.	Kardiyoloji	Cerrahpaşa	Metabolik sendrom	Atherosclerosis	2002;165:285-92
3 124*	Onat A (Derleme)	Kardiyoloji	Cerrahpaşa	Kalp-damar hast.	Atherosclerosis	2001;156:1-10
4 104*	Tokgözoğlu SL, Batur MK, Topçuoğlu MA ve ark.	Kardiyoloji	Hacettepe	İnme lokalizasyonu	Stroke	1999;30:1307-1
5 102*	Aytaç A, Yurdakul Y, İkizler C ve ark.	Kardiyovasküler	Hacettepe	Yabancı cisim inhalasyonu	J Thorac Cardiovasc Surg	1977;74:145-51
6 101*	Taşdemir O, Vural KM, Karagöz H ve ark.	Kardiyovasküler	Türkiye Yüksek İhtisas	Pompasız kalp cerrahisi	J Thorac Cardiovasc Surg	1998;116:68-73
7 100*	Aytemir K, Özer N, Atalar E ve ark.	Kardiyoloji	Hacettepe	P dalgası dispersiyonu	PACE	2000;23:1109-12
8 93*	Onat A, Şurdum-Avcı G, Barlan MM ve ark.	Kardiyoloji	Cerrahpaşa	Viseral yağlanma	Int J Obes	2004;28:1018-25
9 91	Tüzün H, Beşirli K, Sayın A ve ark. (Toplantı yazısı)	Kardiyovasküler	Cerrahpaşa	Behçet'te anevrizma	Surgery	1997;121:150-6
10 84	Yaralı H, Yıldırım A, Aybar F ve ark.	Jinekoloji-Kardiyoloji	Hacettepe	Polikistik over sendromu	Fertil Steril	2001;76:511-6
11 76	Özkan M, Kaymaz C, Kıрма C ve ark.	Kardiyoloji	Koşuyolu	Kapak trombozu	J Am Coll Cardiol	2000;35:1881-9
12 74	Farsak B, Yıldırım A, Akyön Y ve ark.	Kardiyovasküler	Hacettepe	Plaklarda bakteri DNA'sı	J Clin Microbiol	2000;38:4408-11
13 74	Onat A, Avcı GŞ, Şenocak M ve ark.	Kardiyoloji	Cerrahpaşa	Türkiye'de lipidler	J Epidemiol Community Health	1992;46:470-6
14 73	Celik T, İyisoy A, Kursaklıoğlu H ve ark.	Kardiyoloji	GATA	Nebivolol & Metoprolol	J Hypertens	2003;24:591-6
15 69	Güvener M, Paşaoğlu İ, Demircin M	Kardiyovasküler	Hacettepe	Postoperatif hiperglisemi	Endocr J	2002;49:531-7
16 67	Aytaç A, Yurdakul Y, İkizler C ve ark.	Kardiyovasküler	Hacettepe	Akciğer kist hidatiği	Ann Thorac Surg	1977;23:145-51
17 63*	Özaydın M, Varol E, Aslan SM ve ark.	Kardiyoloji	Süleyman Demirel	Statin-atriyal fibrilasyon	Am J Cardiol	2006;97:1490-3
18 57*	Onat A, Uyarel H, Hergenç G ve ark.	Kardiyoloji	Cerrahpaşa	Abdominal obezite	Atherosclerosis	2007;191:182-90
19 54*	Özcan EE, Güneri S, Akdeniz B ve ark.	Kardiyoloji	9 Eylül	Radyokontrast nefropati	Am Heart J	2007;154:539-44
20 51	Ömeroğlu SN, Kırallı K, Güler M ve ark.	Kardiyovasküler	Koşuyolu	Pompasız baypas	Ann Thorac Surg	2000;70:844-9
21 51	Paşaoğlu İ, Doğan R, Demircin M ve ark.	Kardiyovasküler	Hacettepe	Bronkoskopi çıkarma	Thorac Cardiovasc Surg	1991;39:95-8
22 50*	Onat A, Uyarel H, Hergenç G ve ark.	Kardiyoloji	Cerrahpaşa	Ürik asit & metabolik sendrom	Am J Hypertens	2006;19:1055-62
23 50	Demirkılıç U, Kuralay E, Yenicesu M ve ark.	Kardiyovasküler	GATA	Postoperatif böbrek yetersizliği	J Cardiac Surg	2004;19:17-20
24 50	Toraman F, Karabulut EH, Alhan HC ve ark.	Kardiyovasküler	Siyami Ersek	KABG sonrası atriyal fibrilasyon	Ann Thorac Surg	2001;72:1256-61
25 49	Sezgin AT, Sığırcı A, Barutçu İ ve ark.	Kardiyoloji	Başkent	Yavaş koroner akım	Coron Artery Dis	2003;14:155-61

Tablo 1. (Devamı)

26	48	Onat A, Hergenç G, Sansoy V ve ark.	Kardiyoloji	Cerrahpaşa	ApoC-III & koroner risk	Atherosclerosis	2003;168:81-9
27	47	Tokgözoğlu SL, Alikashiçoğlu M, Ünsal İ ve ark.	Kardiyoloji	Hacettepe	Genotip ve KAH riski	Heart	1999;81:518-22
28	46	Karabulut H, Toraman F, Evrenkaya S ve ark.	Kardiyovasküler	Acıbadem	Koroner cerrahide klopidogrel	Eur J Cardiothorac Surg	2004;25:419-23
29	46	Başaran Y, Başaran MM, Babacan KF ve ark.	Kardiyoloji	Koşuyolu	Koroner hastalıkta TNFα	Angiology	1993;44:332-7
30	45	Yalçın F, Kaftan A, Müderrisoğlu H ve ark.	Kardiyoloji	Başkent	Ventrikül doluşu Doppler	Heart	2002;87:336-9
31	45	Karagöz HY, Sönmez B, Bakkaloğlu B ve ark.	Kardiyovasküler	Güven Hastanesi	Narkozsuz KABG	Ann Thorac Surg	2000;70:91-6
32	44	Saydam N, Kirb A, Demir O ve ark.	Kardiyovasküler	½ 9 Eylül	Kanser dokusu	Cancer Letters	1997;119:13-9
33	44	Ertürk S, Ertuğ AE, Ateş K ve ark.	Kardiyoloji-Nefroloji	Ankara Üniversitesi	Ambülatuar kan basıncı izleme	Nephrol Dial Transplant	1996;11:2050-4
34	43	Özkutlu S, Ayabakan C, Çeliker A ve ark.	Çocuk Kardiyolojisi	Hacettepe	Miyokart nonkompaksiyon	J Am Soc Echocardiogr	2002;15:1523-8
35	42	Özer N, Aytemir K, Atalar E ve ark. (Toplantı yazısı)	Kardiyoloji	Hacettepe	P-dalga dispersiyonu	PACE	2000;23:1859-62 PP
36	42	Candan İ, Erol Ç, Sonel A ve ark.	Kardiyoloji	Ankara Üniversitesi	Behçet hastalığında kalp	Eur Heart J	1986;7:999-1002
37	42	Onat T, Zeren E	Çocuk Kardiyolojisi	Cerrahpaşa	Abdominal aort koarktasyonu	Cardiologia	1969;54:140-57
38	41	Güray U, Erbay AR, Güray Y ve ark.	Kardiyoloji	Türkiye Yüksek İhtisas	Adhezyon molekülleri	Int J Cardiol	2004;96:235-40
39	41	Özbaran M, Omay SB, Nalbantgil S ve ark.	Kardiyovasküler	Ege Üniversitesi	Kök hücre nakli	Eur J Cardiothorac Surg	2004;25:342-50
40	40	Güler M, Kirali K, Toke ME ve ark.	Kardiyovasküler	Koşuyolu	KOAH'ta KABG yöntemi	Ann Thorac Surg	2001;71:152-7
41	40	Birincioğlu CL, Bardakçı H, Küçük SA ve ark.	Kardiyovasküler	Koşuyolu	Kalp ekinokoku	Ann Thorac Surg	1999;68:1290-4
42	40	Diker E, Aydoğdu S, Özdemir M ve ark.	Kardiyoloji	Türkiye Yüksek İhtisas	Atrial fibrilasyon	Am J Cardiol	1996;77:96-8
43	40	Yılmaz AT, Arslan M, Demirkılıç U ve ark.	Kardiyovasküler	GATA	Postoperatif GI komplikasyonu	Eur J Cardiothorac Surg	1996;10:763-7
44	40	Özkan M, Emel O, Özdemir M ve ark.	Kardiyoloji	Koşuyolu	Behçet hastalığı: Doppler eko	Eur Heart J	1992;13:638-41
45	40*	Özaydın M, Doğan A, Varol E ve ark.	Kardiyoloji	Süleyman Demirel	Postoperatif atriyal fibrilasyon	Cardiology	2007;107:117-21
46	39	Pamukçu B, Oflaz H, Öncül A ve ark.	Kardiyoloji	Çapa	Aspirin direnci ve klopidogrel	J Thromb Thrombolysis	2006;22:103-10
47	37	Yavuzgil O, Altay B, Zoghi M ve ark.	Kardiyoloji	Ege	Endotel ve erektil fonksiyon	Int J Cardiol	2005;103:19-26
48	37	Onat A, Sansoy V, Yıldırım B ve ark.	Kardiyoloji	Cerrahpaşa	Türkiye'de CRP düzeyi	Am J Cardiol	2001;88:301-7
49	37	Soncul H, Öz E, Kalaycıoğlu S	Kardiyovasküler	Gazi	İskemik prekondisyon	Chest	1999;115:1672-7
50	37	Yılmaz AT, Arslan M, Demirkılıç U ve ark.	Kardiyovasküler	GATA	Askerde arter hasarı	Am J Surg	1997;173:110-4

Index tarafından taranan dergilerde aynı dönemde yer alan her 40 kardiyovasküler tıp yayınımdan birini oluşturmuştur. Özellikle 1996 ile 2004 yılları arası nispeten verimli geçmiş, ortalama beş makale üretilmiştir. Dünyada bu düzeyde kardiyovasküler tıp makalesindeki payımız yaklaşık binde 1 ile 1.8 dolayında seyretmiştir. Yayınlardan ikisi dünyada en üst %1 dilime girebilecek sayıda atıf almıştır. Bu değerlendirme, ülkemizin potansiyeli açısından tatmin edici olmanın çok uzaktır.

Bu makale, incelenen yüksek atıflı yayınlarımızı belli bir indeks tarihi (Temmuz 2011) itibarıyla listelemektedir. Özellikle 2007 yılından beri yayına giren makalelerimizin, ileride kazanacakları atıflarla böyle bir listede daha iyi yer bulabileceği doğaldır. Benzer değerlendirmelerin, burada önerilen yöntemle 2-3 yıl aralıklarla tekrarlanarak güncel tutulması arzu edilir. Burada Scopus veritabanından çok, Web of Science tabanının tercih edilmesinin gerekçeleri arasında, 1970'li ve 1980'li yıllardaki yayınların da ithalinin istenmesi, WoS atıflarının yaygın olarak daha faz-

Tablo 2. Kardiyovasküler tıbbın üç ana alanına göre nisbi başarı

Bilim alanı	Yayın	Atıf	Yüzde
Kardiyoloji	29	1998	63.5
Kalp-damar cerrahisi	19	1062	33.8
Çocuk kardiyolojisi	2	85	2.7
	50	3145	100.0

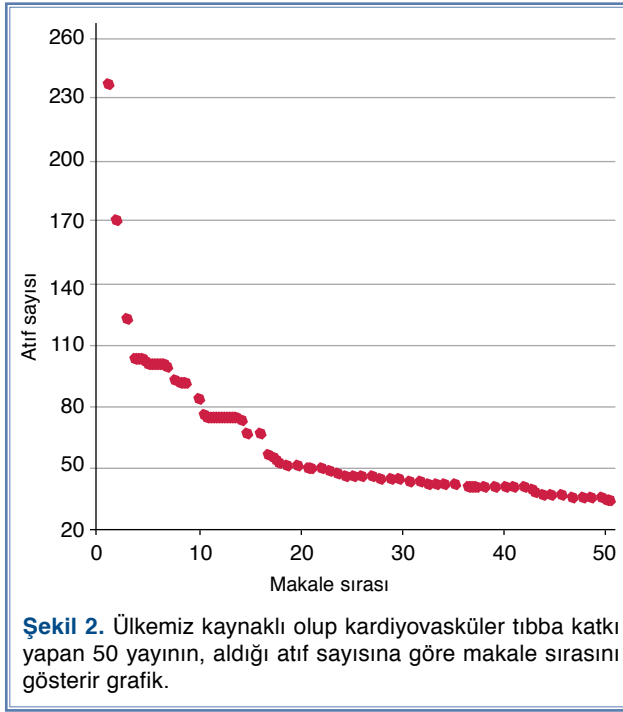
la itibar görmesi ve dergilerin etki faktörlerinin esas alınması gerekmektedir.

Ülkemizde başarı sağlamaya elverişli alanlar

Behçet hastalığında kalp, metabolik sendrom, polikistik over sendromu, yavaş koroner akım, P dalgası dispersiyonu, atriyal fibrilasyon, kalp hidatik kisti, iskemik prekondisyonlama ve pompasız kalp cerrahisi

Tablo 3. Yüksek atıflı (≥37) yayınların kaynaklandığı 15 kurum

Kurum	Yayın
Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi	11
Cerrahpaşa Tıp Fakültesi	10
Koşuyolu Kalp Hastanesi	6
GATA	4
Türkiye Yüksek İhtisas Hastanesi	3
Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi	2
Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi	2
Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi	2
Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi	2
Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi	2
Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi	1
Acıbadem Hastanesi	1
Güven Hastanesi	1
İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi	1
Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi	1
Siyami Ersek Göğüs Kalp-Damar Cerrahisi Merkezi	1

Şekil 2. Ülkemiz kaynaklı olup kardiyovasküler tıbbı katkı yapan 50 yayının, aldığı atıf sayısına göre makale sırasını gösterir grafik.

konularında araştırmalar bu listeye mükerrer yayın sokmaya müsait görünmüştür.

Bir bulgumuz, katkı için çok önemli olan dergi kalitesinin yanı sıra, bazitihi meydana getirilen çalışmanın önemini vurgulamaktadır. Şöyle ki, etki değeri günümüzde 2'nin altında bulunan birkaç dergide yer alan yayın, 40-100 gibi yüksek atıf almaya layık olmuş, ortanın az üzerindeki dergilerde yer alan birçok yayınımdan yüksek atıf almak da mümkün olmuştur.

Çoklu yayımla yer alan bilim insanlarımız

Birden fazla yayını listeye sokabilen altı başyazar toplam 18 yayımla bu listede yer almayı başardı. Bu satırların yazarı sekiz yayımla başta gelmekte, onu ikiser yayımla kalp cerrahı Aydın Aytacı, Lale Tokgözoğlu, Mehmet Özkan, Mehmet Özaydın ve kalp cerrahı Ahmet T. Yılmaz izlemektedir.

1991-2008 yıllarında SCI kapsamındaki kardiyovasküler tıp yayın sayısı dünyada yılda ortalama 13,700, ülkemizde 88 (binde 6.4) idi. Dünyada üst %20 dilimine giren yayın yılda yaklaşık 2740 iken, ülkemizde 2.6, yani binde 1 idi. Performansımızın yüksek olduğu 1999 ila 2004 yıllarında dahi yılda ortalama beş yayın üretebiliyorduk; bu da aynı dönemde binde 1.8'lik bir dünya payına tekabül eder.

Eldeki incelemede biraz daha yüksek bir eşik koşulması ve yayının tarihini dikkate alarak dünyada üst

%5 dilime potansiyel olarak girebilecek yayınların belirlenmesi istenirse, bu yayınlar Tablo 1'de işaretli olan 13 makaleden ibarettir.

Kardiyovasküler tıp alanındaki yayınlarımızın yankısını değerlendiren son yazımızın^[3] bulgularıyla günümüzdekiler karşılaştırılınca, yankının aradan geçen 7.5 yılda 3.4 kat arttığı, bunun yıllık %18 artışa denk geldiği, bir başka deyişle ilgili performansın 4-4.5 yılda ikiye katlandığı ifade edilebilir. Ancak, bu gelişme, hem dünyadaki gelişme, hem de hala süren geriliğimiz dikkate alınınca yeterli görülemez.

Son yıllarda gerileme işareti

SCI verilerine göre, bir makale gelecekte alacağı atıfların yarısını yayımlandığı yılı izleyen ilk 6-7 yılda kazanır. 2005-2009 yıllarında üretebildiğimiz toplam beş yayın (yılda ortalama 1) performansına dayanarak, ilgili beş yıllık dönemde potansiyel olarak yılda dört yayına ileride ulaşmamız kuşku görünmektedir. Ona öncelik eden dokuz yıllık (1996-2004) dönemde, fiilen gerçekleşen yıllık ortalama 4-5 yayının, potansiyel yedi yayına karşılık gelmesine göre, bilime katkı yapabilme düzeyinde son yıllarda net bir gerileme dönemine girdiğimiz anlaşılmaktadır. Bu değerlendirme kardiyoloji toplumunu ciddi olarak düşündürmeli ve zorlayıcı tedbir alma yoluna yöneltmelidir. Tutucu bir tahminle, Türkiye'de günümüze kadar en az 50 atıf alan (dolayısıyla dünyadaki yayınların en yüksek atıflı %10'una karşılık gelen) 100 veya daha fazla kardiyovasküler tıp makalesi üretebilmiş olmamız nüfus ve ekonomik potansiyelimizle uyum sağlardı.

Bu yazı kapsamına girmemiş yayınların da, kazanılan atıfların yansıtacağı üzere, bir değeri olduğu inkar edilemez; ne var ki, tıbbı katkıları küçüktür. Tıp fakültelerinin çoğunluğunun bilime katkı yapmadığı dikkate alındığında, terfiler için yeterli sayılan ölçütlere bazı düzenlemeler getirip tıbbı katkı yapma olasılığı yüksek, derinlikli araştırmaların teşvik edilmesi için ortam hazırlanmalıdır.

Türkiye'nin tıbbı katkısının yeterince olmayışının nedenleri ve çözüm önerileri

Başlı başına bir makale konusu olacak bu sorunu çok özetlemek gerekirse, önerilerimi şöyle ifade edebilirim.

1) Akademik terfi anlayışında, belli yıl hizmet sonunda terfi kazanmanın otomatik olması gereğine ilişkin yaygın hak anlayışından uzaklaşarak, araştırma kapasite ve performansının terfi için –tek olmasa da– birincil ölçüt sayılmasının yaygın biçimde benimsenmesi.

2) Üniversitelerarası Kurul'un 2000 yılında belirlediği somut ölçütlerin özünün, dünya yayın konjonktüründeki şartların da değişmesiyle, ileri derece sulandırılıp baypas edilmesi "geleneği", YÖK'ün yeniden ve daha yüksek eşikli ölçütler belirlemesiyle, süratle önlenmelidir. (Önde giden ve köklü üniversitelerimizin bu yolda güçlü irade ve baskısı oluşmadan, bunun halen gerçekleşmesi beklenemez.)

3) Doçentliğe terfi için, örneğin >2 etki değerli dergide üç yayında ortak yazarlık yanı sıra, etki değeri ≥ 3 olan bir dergide bir yayında ilkyazar bulunma ölçütünün alınması.

4) Bilimsel araştırmaların toplum gelişmesine önemli katkı yaptığı konusunda, hükümetlerin içten kanaate sahip olması ve bunu, günümüzdekinden kat kat daha fazla maddi destek yapmakla göstermesi.

5) Araştırma desteği sağlayan resmi ve özel kuruluşların desteklerini artırarak toplam AR-GE harcamalarını pek yakında GSMH'nin %1'inin üstüne çıkarması; bunun yanı sıra, geniş kapsamlı projelere yeterince büyük mali destek sağlanması.

6) Deneyimli öğretim üyelerinin araştırmaya ilişkin motivasyon kaybının düzeltilmesi amacıyla, onları yüksek prim sağlamak suretiyle teşvik etmek.

Sonuç olarak, Türkiye son 40 yılda dünyada kardiyovasküler tıp alanındaki yayınların sadece üst beşte bir kalitesine denk gelen yalnızca 50 yayın

üretebilmiş olup, binde 1'lik pay alabilmiştir. Son dönemde bu nitelikte yılda sadece 4-5 yayın çıkarılma kapasitesindedir. Yetişmiş insan gücü ve ekonomik potansiyeli için memnuniyet vermeyecek bu performans, tıbbı katkı yapma özelliği taşıyan araştırmaları özellikle teşvik edici bir sistem kurmak amacıyla, yetkili organların irade göstermesini, zihni gayret ve örgütlenme çabası sarf edilmesini gerekli kılmaktadır.

Yazar(lar) ya da yazı ile ilgili bildirilen herhangi bir ilgi çakışması (conflict of interest) yoktur.

KAYNAKLAR

1. de Jong JW, Schaper W. The international rank order of clinical cardiology. Eur Heart J 1996;17:35-42.
2. King DA. The scientific impact of nations. Nature 2004; 430:311-6.
3. Onat A. Yüzyıl dönümünde kardiyovasküler tıp alanında Türkiye kaynaklı araştırmaların on yıllık yankı değeri: kötümserlik yersiz. Türk Kardiyol Dern Arş 2004;32:180-7.
4. Onat A. A quantitative appraisal of the genuine contribution of Turkey and its universities to science. Turk J Med Sci 2011;41:909-17.

Anahtar sözcükler: Kardiyoloji/istatistik ve sayısal veri; tıp tarihi; araştırma/istatistik ve sayısal veri.

Key words: Cardiology/statistics & numerical data; history of medicine; research/statistics & numerical data.